

Danica V. Stolić  
Beograd  
danarad55@yahoo.com

## ZAJEDNIČKA KNJIGA OCA I NJEGOVE DECE

(Aleksandar Kocić, *Dečje zvrčke i zavrzlame*, Aleksinac, Centar za kulturu i umetnost, 2020, 92 str.)

Autor pesničkog prvenca *Dečje zvrčke i zavrzlame*, Aleksandar Kocić, po profesiji je sudija, ali poezija je deo njegovog života još od đачkih dana. Stihovanju se intenzivnije posvetio kada su pristigla njegova deca koja su mu inspiracija, ali i pomagači u stvaranju. Oni često podsticajno deluju na oca, dajući mu teme za buduće pesme. I ne samo to, njihovi crteži su motivi koje otac osmisli pesmom. Dešava se i obrnuto, deca na tatine stihove imaju svoj doživljaj i likovno ih predstave. Uspešnom saradnjom nastala je zajednička knjiga tate Aleksandra, njegove kćerke Janje, predškolke, i sina Vase, školarca.

Crteži brata i sestre su vedrih boja i veselih tonova i u skladu sa tematikom pesama. Takođe, primećujemo da je spontanost osnovna karakteristika dečje likovne izražajnosti, kao važna pretpostavka kojom se pokazuje uspešnost mališana u doživljavanju i u razumevanju očevih stihova i njihovog likovnog transponovanja.

Zbirka *Dečje zvrčke i zavrzlame* je podeljena na četiri celine: *Zavrzlame*, *Zvrčke*, *Zvezda* i *Ljubavsvud carstvo (za nešto starije)*. U rasporedu ciklusa na samom početku napravljena je jedna namerna inverzija, koja se može shvatiti i kao osobita stilska premisa kojom se stvara efekat iznenađenja, još jedna „zvrčka”, pa sve to može podsticati malog recipijenta na razmišljanje i odgonetanje zašto je to baš tako.

U prvom ciklusu dominiraju pesme o životinjama, koje inače deca najviše vole. Pesme su duhovite, pobuđuju razdraganost i pozitivne emocije.

Životinje su predstavljene sa ljudskim osobinama i težnjama, pa žele da imaju kravatu, kao žirafa iz pesme: *Žirafina moda*. Saznaje se o njenom htenju da nosi taj modni detalj, ali nastaje problem, s obzirom na to da nije moguće naći odgovarajuću, prema dužini njenog vrata. U tom slučaju spasonosno rešenje je da nosi leptir mašnu: „Žirafa reši, na svom vratu / Da kao čovek nosi kravatu / Kravate kratke, do prve šare, / sada je ljute i želju kvare.” Vidimo i sliku još jedne neobične žirafe koja je brstila pogrešno drvo, pa je porasla čak do neba, tako da vođu pije iz oblaka, a hrane je iz aviona (*Nevaljala žirafa*). A kad su u pitanju modni detalji, primećujemo da o njima vodi računa čak i jedan som iz

pesme *Detalj modni*. Vrabac pak, a sve u duhu modernog života i već uvreženih standarda, hoće pošto-poto da drži dijetu i jede zdravu hranu, ali je ipak pri-nuđen da se vrati mrvicama, odnosno ishrani koju mu je priroda odredila (*Di-jeta*). Raskorak između njihovih želja i mogućnosti izaziva smeh, ali u dubljoj slojevitoj strukturi stihova ili u njihovom skrivenom, zadnjem planu (Lotman) je nenametljiva poruka da se često deca i odrasli nađu u takvoj nerealnoj i ko-mičnoj situaciji.

Pesma *Lažljivi slon* je cela u pitanjima koja nalikuju dečjim, na koje odrasli najčešće nemaju prave odgovore: „Pitanje jedno čuči u duši. / Ko je slona vuko za uši? / Čim mu je nos dug toliko / slon je sigurno lako ko niko.” Spretno se stvara mogućnost za povezivanje već poznatog saznanja u dečjoj predstavi o laganju, a koje je usvojeno preko Kolodijevog junaka Pinokija, pa slično toj na-ivnoj analogiji, kojoj su najčešće skloni najmlađi, slonova surla se izjednačava s nosom i osobinom laganja.

Foka želi da vozi rolere, ali se pojavljuje problem u vidu nonsense situacije, s obzirom na to da ne zna šta da radi s repom, kako da pronađe treći roler. Si-tuacija se aktualizuje u stihu gde vidimo da njena drugarica koza pokušava da napravi selfi: „Dok joj se točak predzadnji klima, / Koza je juri selfi da snima.” Jednu rodu muči sličan, ali ipak malo drukčiji problem. Ona ne može nikako da nađe odgovarajuće čizme: „Široke čizme, a noge tanke, / nit' su za skije, nit' za sanke. / Svaka joj čizma plitka do članka, / nit' da se skija, nit' da se sanku” (*Za-što se rode sele*). A nonsense situaciju primećujemo i kad jež treba da naduva balone, a oni se redom buše o njegove bodlje.

Paun je sav gizdav i lep, kao iz bojanke koja je delo neke vešte dečje ruke. I jedna lama ima svoju zavrzlamu, odnosno osobinu uz koju ide dilema zašto se lama tako ponaša, da li je to stvar vaspitanja ili stvar njenih prirodnih urođenih poriva: „Kada ti pride, na pamet joj dune, / iz čista mira da te pljune / Bez imalo stida, imalo blama, / Takvu je zvrčku smislila lama.” Potom se izdvojen pojavlju-je distih sa pitanjem koje na prvi pogled deluje kao retorsko. Ali, u suštini nije tako, s obzirom na to da to pitanje navodi na razmišljanje: „Znate li možda? Ja bih vas pito / Ko je lamu tako vaspito?” Takav pesnički postupak možemo sma-trati uspešnijim, jer ne nudi gotova rešenja, već inicira i pokreće mališane na razmišljanje i aktivno učešće u čitanju i razumevanju stihova.

Pojavljuju se zatim majmuni, medvedi i skoro sve ostale životinje koje pesnik dovodi u neobične situacije, pa to izaziva razdraganost. O tome, između ostalog, recenzentkinja ove knjige za decu, književnica Ljiljana Krstić, zapaža: „Lepršave misli namenjene dečjem svetu zaigrale su bezbrižno i počele da grade temelj za kućicu ili dvorac iz snova. Tu su se nastanile prve pesme za decu mladog Aleksandra Kocića. Taj dvorac otvara vrata za sve koji vole igru, humor i vedre dečje dane.”

Jezičko-stilski gledano, pesme su ispevane jezikom razumljivim i jednostavnim, najčešće ukrštenom rimom, ređe i paralelnom, a strofe su uglavnom katrejni, pa su još melodične, veselog i poletnog ritma, što deca vole i lako ih uče. Ovim pesmama ne bi bila strana mogućnost da se pevaju uz neku melodiju.

Od stilskih figura uočavamo apostrofu, gde se metalapsom pesnik obraća deci, sa željom da pridobije njihovu pažnju: „Jeste li, deco, čuli za lamu” ili „Da li ste čuli? / Je l’ znate, deco”, pa se tako stvara prisan i drugarski odnos sa najmlađima, a istovremeno se afirmiše čitanje i uopšte ljubav prema pisanoj reči. Po toj poetskoj paradigmi je, da podsetimo, najviše poznat književnik Duško Radović, posebno u zbirci *Poštovana deco*. Pesnik Aleksandar Kocić ide njegovim putem.

Tematski gledano, pesma *Senka* veoma je bliska *Hvalisavim zečevima* Desanke Maksimović. Plašljive životinje žele da se obračunaju sa svojim prirodnim neprijateljima, ali je ta njihova hrabrost kratkog daha. Kao hvalisavi zečevi, i miševi iz Kocićevih stihova se junače i odlučuju da sa mačkom zauvek reše spor, ali: „Eno senke mačjeg brka! / Viknu peti, nasta zbrka. / Nastade kaos, trkanjac kroz šupu / Šmugnuo svako u svoju rupu.”

Takođe, u knjizi *Dečje zvrčke i zavrzlame* Aleksandra Kocića ima lepih epiteta, hiperbolisanja, personifikovanja, nonsensa i aliteracije, gde se ponavljaju suglasnici, kao u pesmi: *Zvrčka hrčka*, ali i u naslovu same zbirke, gde uočavamo složene suglasničke klastere: zvrčk- , hrčk- , -vrzl- . Čitanjem i učenjem stihova napamet vežba se pre svega sonant - r -, koji se nalazi u svakom od klastera, a u našem jeziku je najteži glas za izgovor. Zaključujemo da sve ove figure poboljšavaju stilski izraz i grade osoben i prepoznatljiv pesnički jezik.

Primećujemo da je autor odabrao zanimljive reči za naslovnu sintagmu svoje prve pesničke knjige, koje savremenim mališanima mogu delovati kao manje poznate reči, kao da dolaze iz korpusa arhaičnog vokabulara, pa kod dece najmlađeg uzrasta zahtevaju dodatno leksičko-semantičko objašnjenje.

Postupak oneobičavanja naslova: *sKITalica*, gde se velikim slovima usred reči ističe o kome se peva, veoma je zanimljiv, kao i inspirativne kovanice u pesmi: *Stišluci i nestašluci*, gde saznajemo da ako postoje nestašluci, analogno tome, mora da postoji i ona njihova pozitivna vrednost, njima suprotna, a to su – stašluci. Tu su i *Sladojedi*, kao mravojedi, ali ovi vole sladoled kao uostalom i sva deca. Jedna princeza voli da gricka nokte, pa se njena osobina pojavljuje kao prezime, „Princeza Grickonoktić”, a tu je i miš sa takođe neobičnim prezimom – Grickomačkić.

*Ljubavsvud carstvo* je poslednji ciklus za one malo starije kojima se događaju prve simpatije i ljubavi. Pesnikova želja oličena je u kovanici ljubavsvud, gde se očekuje da se to carstvo širi svuda, bez ograničenja, pa zato knjigu *Dečje zvrčke i zavrzlame* Aleksandra Kocića toplo preporučujem za čitanje deci svih uzrasta, ili da im neko čita, ako se pak radi o predškolcima. Takođe, zbirka se preporu-

čuje i odraslima koji još nisu zaboravili ili izgubili duh detinjstva.

Pesnik sve vreme stvara sa stanovišta dečje logike, ostajući pri tom veran deci i detinjstvu koje treba da bude bezbrižno, veselo, srećno, puno igre, dosetke, šale i razbibrige. Upravo u postizanju takvog razdraganog detinjstva pomažu i stihovi pesničke zbirke *Dečje zvrčke i zavrzlame* Aleksandra Kocića.